

Handleiding voor het maken en
beoordelen

van het

Profielwerkstuk

5 havo en 6 vwo

2015-2016

Inhoud.

		Blz.
Inhoudsopgave		2
Inleiding		3
PWS Stappenplan en informatie		

	1. Oriënteren en kiezen	4
	2. Samenwerken of alleen?	4
	2.1. Voordelen van samenwerken	4
	2.2. Voorwaarden voor goede samenwerking	4
	3. Logboek	5
	4. Eindproductvarianten	5
	5. Yes! Een plan!?	6
	6. Aan het werk	6
	7. De berg: je materiaal	7
	8. Begeleiding en hulp. En mijn zelfstandigheid, dan?	7
	9. Beoordeling en beoordelaars	7
	9.1. procesbeoordeling	7
	9.2. productbeoordeling	8
	9.3. weging van de onderdelen van het PWS	8
	10. Fraude en plagiaat	8
	11. De publiekspresentatie	8
	12. Wat & Wanneer: planning	9
De begeleiding van het profielwerkstuk		
	1. Start: docent-begeleider en mentor/ mentorteam	10
	2. Het Examensecretariaat	10
	3. Docent-begeleiders	10
	4. Overleg en voorlichting	11
	5. Let op!	11
	Tot slot	11
Bijlagen		
	1. Procesbeoordeling Profielwerkstuk	12
	2. Productbeoordeling Profielwerkstuk	13
	3. Beoordelingsformulier Pws-presentatie	14
	4. Plan van aanpak, hoe maak je dat?	15
	5. Eisen schriftelijk verslag	16
	6. Bronnen vermelden, hoe doe je dat?	17
	7. Beoordeling PWS-formulier docent	19
	8. Formulier: Inventarisatie Profielwerkstuk mentor	20
	9. Veel gestelde vragen PWS	21

Inleiding.

- A.** Voor je ligt het boekje over het maken en beoordelen van het Profielwerkstuk. Het hele boekje is voor zowel begeleider (docent) als leerling (auteur) interessant. Belangrijke aspecten in dit PWS-boekje:

- Er wordt vooral aangestuurd op onderzoek; minder op pure literatuurstudies;
- Er worden diverse presentatiemogelijkheden aangeboden;
- Zowel proces als product worden beoordeeld;
- De status van het ProfielWerkStuk als “Meesterproef” krijgt krachtig vorm.

Een van de onderdelen van het examendossier is het Profielwerkstuk. Dit werkstuk moet je zien als een “Meesterproef”. Dit is een eindopdracht waarmee je een periode van leren afsluit en waarin je opgedane kennis en vaardigheden aantoont. Daarom doe je dit in je laatste schooljaar. Ook later, als je gaat studeren of als je een baan hebt, zal je nog regelmatig gevraagd worden om iets te onderzoeken en hiervan verslag te doen. Dit boekje geeft je inzicht in de wijze waarop je het aan kunt pakken, de eisen waar je aan moet voldoen en bijvoorbeeld hoe een logboek eruit kan zien. Naast het tijdschema met de inleverdata zie je hoe je docent jouw profielwerkstuk gaat beoordelen (zie bijlagen 1-3).

NB: Als je TTO doet dan is het in principe verplicht om je PWS in het Engels te doen. Voor de overige talen geldt: het mag in het Nederlands, maar de samenvatting moet wel in de desbetreffende taal geschreven zijn.

De regeling voor de nieuwe tweede fase is, kort samengevat, als volgt:

- Voor ieder vak van minimaal 320 studielasturen mag je een PWS maken. Op het vwo is dat 440 uur.
- Je krijgt voor je Profielwerkstuk een afgerond cijfer dat meetelt in het combinatiecijfer samen met het eindcijfer van Maatschappijleer/ Social studies. Bij het vwo komt daar ANW/ General Science bij. Het gemiddelde van deze vakken vormt het **combinatiecijfer** op je eindlijst. Dit cijfer telt even zwaar als bijvoorbeeld het eindcijfer voor wiskunde B en kan dus een grote rol spelen in het verwerven van compensatiepunten voor je eindlijst en of je eventueel slaagt of zakt!
- Net als bij andere vakken bestaat de mogelijkheid tot herkansen. Als het cijfer voor je PWS lager dan een 4,0 is, ben je wettelijk verplicht om te herkansen, anders mag je geen examens doen.

- B. – Voor het PWS staat een studielast van 80 uur per persoon, dus het is veel werk!**
 – Je werkt in principe in tweetallen.
 – Op donderdag 10 september is de **Kick-off** voor het PWS, zowel voor Havo als voor

Vwo.

De Kick-Off:

1. Kies een onderwerp dat je interessant vindt en waar je enthousiast van wordt! De lijst met voorbeelden kan je natuurlijk gebruiken, maar een eigen idee voor een onderwerp heeft de voorkeur. Ga zelf op zoek naar een begeleider die je hierbij kan begeleiden: je huidige docent of een andere docent. Bij de Kick-off krijg je van de vakdocent te horen wat er van je verwacht wordt. Je kunt dan zelf natuurlijk ook vragen stellen. Het is jouw verantwoordelijkheid om afspraken te maken.
2. Je maakt een **Plan van aanpak**: schrijf een Onderzoeksplan en Tijdsplan (zie ook bijlage 4, blz. 15).
 - Voor je **Onderzoeksplan** zijn de volgende zaken van belang:
 - Vermelden van interessante, bruikbare Informatiebronnen.
 - Formuleren van Hoofdvragen, Deelvragen, Hypothesen (verwachtingen).
 - Beschrijven van Werkwijze, Methode, Hulpmiddelen, vorm van Presentatie en Taakverdeling.
 - Het zoeken naar interessante Informatiebronnen staat niet voor niets bovenaan. Je zult je eerst moeten inlezen in je onderwerp voordat je in staat zult zijn om interessante Hoofdvragen, Deelvragen, Hypothesen en Verwachtingen te bedenken en formuleren.
 - Denk bij een **Tijdsplan** aan: Activiteiten, Logboek: Wat? Wanneer? Wie? Waar? Informatie verzamelen uit de literatuur; Onderzoeksplan opzetten en uitwerken; Proeven of enquêtes bedenken en uitvoeren; gegevens ordenen en verwerken; mondelinge Presentatie voorbereiden en geven.
 - In dit boekje staat een Stappenplan waarin is beschreven hoe je dit allemaal kunt aanpakken.
 - De officiële naam ‘Profielwerkstuk’ zou je de indruk kunnen geven, dat het altijd om een werkstuk op papier moet gaan. Dat is zeker niet zo! Er zijn heel veel mogelijkheden! (zie blz.

5, punt 4).

Veel plezier en succes bij het maken en beoordelen van het ProfielWerkStuk!

Mw. Machiels, Dhr. van 't Hof en Mw. Becker

Profielwerkstuk – Stappenplan en informatie

In dit document vind je hulp en regels voor het werken aan je profielwerkstuk. We hebben geprobeerd het zo in te richten dat je enerzijds geholpen wordt en dat je weet waar je aan toe bent, en dat je anderzijds activiteiten uitvoert die je in vervolgoopleidingen ook zult moeten doen.

Als je onduidelijkheden ziet, of suggesties hebt voor verbetering, meld het aan je begeleider.

1 Oriënteren en kiezen

Hoe kun je nu bedenken wat je wilt gaan doen? Stel jezelf deze vragen:

- Wat wil ik na de school gaan doen?
- Welk vak vind ik superleuk?
- Wil ik iets maken/ontwerpen of iets uitzoeken of iets experimenteren?
- Wat heb ik nu altijd al eens willen uitzoeken?
- Wat komt er uit als ik brainstorm met een klasgenoot of met anderen?
- Welke ideeën krijg ik door al die websites en lijsten met PWS-ideeën? (niet klakkeloos uitvoeren!)
- Wat levert het bekijken van voorbeelden van eerdere jaren me op?

Je kunt kijken welke vak(ken) je leuk vindt en daarbinnen een onderwerp zoeken, maar je kunt ook een onderwerp zoeken en kijken of daar binnen een vak ruimte voor is. Als je bijvoorbeeld zwaar dyslectisch bent, en je wilt daar meer over weten en kijken wat de school daar mee kan, probeer je dat onderwerp bij Biologie en misschien Maatschappijwetenschappen onder te brengen. Praat veel met klasgenoten, ouders, leraren om je ideeën aan te scherpen.

Andere vragen waar je in een vroeg stadium aan moet denken:

- Met wie ga ik samenwerken?
- Welke vorm krijgt mijn eindproduct?
- Welke docenten wil ik graag als begeleider vragen?
- Hoe zou ik mijn PWS willen presenteren? (zie paragraaf 11 op blz. 8)

Let op:

- Docenten moeten soms “Nee” verkopen. Want...een docent mag maar 3 profielwerkstukken begeleiden (of als hij daar aantoonbaar meer ruimte voor heeft max. 5 profielwerkstukken).
- Start je als leerling (te) laat, dan kan het zijn, dat jouw favoriete begeleider al ‘vol’ zit, of zelfs, dat er helemaal geen begeleider meer beschikbaar is van het vak waarop jij je Profielwerkstuk wilt baseren!

2 Samenwerken

2.1. Voordelen van samenwerken.

Een van de doelen van een profielwerkstuk is dat je samenwerkt (of dat leert). Samenwerken biedt voordelen: je kunt een onderwerp vanuit verschillende invalshoeken benaderen (bijvoorbeeld als de een een M-profiel heeft en de ander een N-profiel), of je kunt je bij een breed onderwerp specialiseren (de een doet de koude oorlog vanuit Nederlands standpunt, de ander vanuit de Russische visie) of je kunt aanvullende capaciteiten gebruiken (de een kan absoluut niet schrijven, en de ander is veel te verlegen om mensen te benaderen). Daarom gaan we ervan uit dat je niet alleen werkt.

2.2. Voorwaarden voor goede samenwerking.

Voor een vruchtbare samenwerking moet je wel even de volgende vragen checken vooraf en tijdens de rit:

- Werk je samen omdat jullie allebei het onderwerp leuk vinden of omdat jullie elkáár zo leuk vinden? Als alleen het laatste geldt, moet je het misschien niet doen.
- Kun je makkelijk op een vast moment bij elkaar komen? Dat moet wel kunnen!
- Durf je de ander écht te laten merken dat je vindt dat hij of zij te weinig doet als het er op aan komt? En durf je te zeggen dat jij dit of dat onderdeel toch liever alleen doet, of dat je vindt dat je partner dat juist moet doen? En kun jij kritiek incasseren en gebruiken?
- Kun je een goede regeling treffen voor het goed en overzichtelijk bewaren van verzamelde spullen?

3 Logboek

Je zult het voor het PWS misschien voor het eerst moeten doen: een logboek bijhouden. *Iedereen* moet dat doen; zelfs als je in een duo werkt moet je individueel een logboek bijhouden. Met het logboek laat je zien hoe en hoe lang je bezig bent geweest in elke fase van je werk. Alle tijd die je aan het PWS besteedt, verantwoord je hiermee, dus ook alle tijd die je (misschien deels zonder resultaat!) in je oriëntatie steekt (zie paragraaf 1).

En volgens de wettelijke regels moet jij laten zien dat je het goed hebt gedaan – de bewijslast ligt bij jou!

Het belang van het logboek voor jou is:

- je kunt een begeleider wijzen op afspraken en activiteiten.
- je kunt de bestede tijd bijhouden en verantwoorden tegenover een beoordelaar.
- je kunt bij samenwerken duidelijk maken wat ieders bijdrage is geweest.
- je kunt je onderzoek beter evalueren (hoeveel tijd heb ik besteed en was het dat waard)
- je kunt reflecteren over je eigen werk (hoe kan ik zoiets voortaan beter aanpakken)
- je oefent met iets dat in vervolgoedingen weer terug komt.

Een logboek hou je zelf bij en deel je met je begeleider. Zorg dat de onderstaande structuur, inclusief kolom indeling, in je logboek wordt verwerkt.

datum	Tijds-duur	Gedaan	Wie-wat	probleem	oplossing	afspraken	Vragen voor begeleider
16 oktober	1:20	Boeken gezocht en gelezen	Ik over apen, Jan over schapen	Weinig over schapen	Kinderboerderij gebeld, Jan heeft morgen interview	Jan zoekt nog op internet voor schapen	Zijn er nog interessante artikelen over schapen?
30 oktober	0:20	Begeleidings-gesprek	samen	geen		Presentatievorm volgende week bedacht hebben, mét argumenten!	

Het is belangrijk dat je beseft hoeveel tijd zoiets als een profielwerkstuk kost. Neem daarom ook bijvoorbeeld de volgende onderdelen in je logboek op: brainstormen, mislukte telefoongesprekken, gelezen boeken die je tóch niet gebruikt hebt, een kort overleg op de gang, het meelezen van een logboek als je meelezer bent enz.

NB: Maak je logboek digitaal en deel dit met je begeleider en met wie je samenwerkt, zodat zij ook inzicht hebben in je werk (in Google docs).

4 Eindproductvarianten

Je mag volgens de officiële regels héél verschillende producten afleveren:

- technisch ontwerp (bijv. amfibische rolstoel)
- georganiseerd debat of andere mondelinge presentatie
- maquette/beeld

- film/video/foto/diavoorstelling
- posterpresentatie
- toneelstuk/musical/modeshow
- PowerPoint- of Prezi- presentatie
- Website
- ...en een schriftelijk verslag mag ook....

Welke vorm je ook kiest: bij elk profielwerkstuk hoort:

- Een conclusie/naschrift, waarin je én inhoudelijke conclusies trekt, én terugkijkt op het 'maakproces' van jouw profielwerkstuk. Je maakt dus altijd een wat langer of wat korter schriftelijk verslag, afhankelijk van de vorm van het eindproduct dat je kiest. Overleg hier altijd even over met je begeleider en maak van te voren duidelijke afspraken.
- Een correcte bronvermelding: zie Richtlijnen bronvermelding (deze richtlijnen zijn ook als bijlage 6 op blz. 17 in dit boekje opgenomen).

5 Yes, een plan !?

Als je een onderwerp hebt, begint het proces van afbakenen: op welke aspecten van ons onderwerp willen we ons speciaal richten, en op welke aspecten juist niet? Daarmee hangt samen: het bedenken, van de hoofdvragen en deelvragen, die de 'ruggengraat' van jouw werkstuk gaan vormen.

Misschien kom je tijdens dat proces in samenspraak met de begeleider tot de conclusie dat je veel te veel wilt. Dan is het dus snoeien geblazen.

Op basis van het bovenstaande maak je een plan, waarin de volgende vragen beantwoord worden:

- Welke onderzoeksvraag hebben we ?
- Waarom kiezen we die?
- Hoe gaan we het doen? (wie gaat wat doen?)
- Welke vorm heeft het eindproduct?
- Welke informatie / spullen / mensen / instanties hebben we daarvoor nodig?
- Welke hulp voorzie ik nu al dat ik van de leraar nodig heb?
- Hoeveel geld heb ik daar voor nodig?
- Hoeveel tijd hebben we daar voor nodig en wanneer nemen we die tijd?
- Hoe gaan we het uiteindelijk presenteren (Publiekspresentatie) en wat betekent dat voor de uitvoering? Zie ook blz. 8, paragraaf 11.

Als je dat plan hebt opgesteld wordt het tijd een eerste beoordelingsgesprek te voeren. Mail je begeleider/beoordelaar voor een afspraak.

6 Aan het werk!

Wanneer je eenmaal aan het werk gaat kan het best zijn dat je nieuwe informatie tegenkomt waardoor je aandacht verschuift en misschien je vraag dus ook. Dat is niet zo erg, zolang je het maar bespreekt met je partner en je begeleider, afweegt, documenteert en verantwoordt in je logboek.

Welk werk doe je als je aan het werk bent? Dat hangt van je onderwerp af, maar je kunt denken aan een combinatie van de volgende dingen, waarbij je echt ook externe contacten moet hebben:

In school (soms thuis):

- informatie verzamelen, selecteren, ordenen en verwerken,
- brief schrijven of bellen om bij mensen op bezoek te kunnen (brief via begeleider sturen!)
- leraar raadplegen,
- websurfen,
- mediatheek bezoeken,
- experimenten bedenken, inzetten en uitwerken,
- enquêtes opstellen,
- een script, scenario of muziekstuk maken en dat (beeldend) uitvoeren,
- interviewvragen bedenken,

- een technisch of creatief ontwerp in verschillende stappen laten groeien.

Buiten school (*externe contacten*)

- museum of archief bezoeken,
- voorlichter of ambtenaar van gemeente bezoeken,
- enquêtes afnemen,
- experimenten uitvoeren,
- wetenschappelijke bibliotheek bezoeken,
- interview houden met mensen,
- observaties doen en uitwerken,
- filmopnames of toneelvoorstelling achter de schermen bijwonen,
- een dag meelopen op een onderzoeksinstituut,
- een conferentie bijwonen,
- als proefpersoon fungeren in een onderzoek,
-

7 De berg: je materiaal.

'De berg' is al het materiaal dat je verzamelt: een kopie uit een boek, een print van een site, een aanklikbaar lijstje sites met waarom ze wel of niet geschikt zijn, een krantenknipsel, een adreslijstje, het verslag van een telefoongesprek, meetresultaten, de aantekeningen van een interview. De grootste kunst is het geen berg te laten worden: Orden je spullen (chronologisch? Op deelvraag? Op type activiteit?), doe ze in mapjes met tabbladen of insteekhoezen enz. Als je dat laat zien bij een begeleidingsgesprek en het is duidelijk dat je er in thuis bent, gaat het érg goed met je procesbeoordeling!

8 Begeleiding en hulp. En mijn zelfstandigheid, dan?

Begeleiding kan alleen als er wat te begeleiden is. Begeleiding gaat op aanvraag van jou en op initiatief van jou. Als niets van je laat horen, kan de begeleider je benaderen, maar dat is weer minder goed voor je beoordeling.

Je begeleider is degene van wie je mag verwachten dat die je kan helpen met het afbakenen van je onderwerp, met het leveren van ideeën voor informatiebronnen, personen en instanties, en ook met een kritische blik. Maar jij moet daar om vragen!

Hulp vragen is belangrijk en in zekere zin een vorm van zelfbewustzijn, maar je moet ook goed nadenken over wát je vraagt. Voorbeelden:

"Heeft u niet een leuk boekje over dit onderwerp want mijn bibliotheekkaart is verlopen", is een voorbeeld van een vraag die tot een slechtere beoordeling leidt;

"Ik heb dit Engelse artikel gevonden maar ik kan deze vaktermen niet in ons woordenboek vinden" is juist weer een heel terechte vraag om hulp. Die levert een betere beoordeling voor het proces op.

LET OP! (zie ook paragraaf 9, 10 en 11!)

- ***Jij moet je begeleider dus voldoende inzicht geven in het proces, dat je doorloopt. Dat doe je door de begeleider regelmatig via mail, gesprekken, inzenden van stukken werk én logboek op de hoogte te houden van je voortgang.***
- ***Je begeleider moet het proces kunnen 'zien' om het te kunnen beoordelen: een voor de begeleider onvoldoende zichtbaar proces leidt tot een onvoldoende procesbeoordeling.***
- ***Dit kan ertoe leiden, dat je een geheel nieuw Profielwerkstuk moet gaan opzetten!***

9 Beoordeling en beoordelaars.

Je wordt beoordeeld voor het proces en voor het product. In principe heb je één beoordelaar: de begeleider die het proces tijdens de rit in stukjes beoordeelt én die het eindproduct beoordeelt. Daarnaast kun je een tweede persoon vragen als beoordelaar die alleen op het eind het eindproduct mede beoordeelt. In bepaalde gevallen móet je een tweede begeleider/beoordelaar vragen: zie pagina 11, no. 5!

9.1. Beoordeling definitief eindproduct.

9.1.1. Procesbeoordeling.

Beoordeling van het *proces* gaat 'op afstand'. Daarvoor moet jij (ieder individueel!) het volgende doen:

- Eens per maand stuur je een e-mail aan je (hoofd-)begeleider met daarin je logboek.
- In die e-mail geef je een antwoord op de volgende vragen:
 - Als je kritiek hebt gekregen in de afgelopen periode, wat heb je er dan mee gedaan?
 - Als je kritiek hebt gegeven in de afgelopen periode, wat was de reactie?
 - Als je terugkijkt, wat zou je dan anders hebben gedaan en hoe dan?
 - Als je vooruit kijkt, wat gaat er dan de komende tijd gebeuren en wanneer precies?

Bij een begeleidings-/beoordelingsgesprek maken jij en je begeleider(s) samen een lijstje met besproken punten en afspraken. Dat lijstje kun je naderhand ook opnemen in je logboek; de begeleiders bewaren het met het oog op het volgende gesprek.

Tijdens het profielwerkstukproces vult de beoordelende begeleider gaandeweg steeds meer in op het procesbeoordelingsformulier, zodat aan het eind een complete procesbeoordeling klaar is. Dit wordt uiteindelijk becijferd. Je hebt recht op inzage in de opbouw hiervan.

9.1.2. Productbeoordeling.

Beoordeling van het *eindproduct* gebeurt doordat de beoordelaar een productbeoordelingsformulier invult. Zijn er twee begeleiders, dan moeten zij ieder een beoordelingsformulier invullen en deze met elkaar vergelijken en tot overeenstemming komen. Het eindresultaat wordt beoordeeld met een cijfer.

9.2. Beoordeling publiekspresentatie.

De mondelinge plenaire presentatie wordt met een cijfer beoordeeld. (Zie ook blz. 8, paragraaf 11). (Misschien is het een goed idee als je ook feedback vraagt aan het publiek).

N.B: In de bijlagen van dit boekje staan beoordelingsmodellen voor presentatie, proces en product. Kijk daar goed naar, zodat je weet wat je in ieder geval (wanneer) moet doen en wat eigenlijk niet eens nodig is.

9.3. Weging van de onderdelen van het PWS.

De onderlinge weging tussen de procesbeoordeling, de productbeoordeling en de beoordeling van de presentatie is als volgt: **procesbeoordeling: 3, productbeoordeling: 6 en presentatie: 1.**

10 Fraude en plagiaat.

Een profielwerkstuk is eigen werk, in eigen woorden. Wanneer je ergens een tekst tegenkomt die het beter zegt dan jij ooit kan doen, mag je een stukje citeren. Maar dan moet duidelijk zijn waar het citaat begint en ophoudt, en je moet de bron vermelden. "Zo dus!"

Blijk je stukken tekst te hebben gekopieerd = geplagieerd (en dat is ook zo als je via 'zoek en vervang' een paar woorden wijzigt) dan ben je terug bij af. Als de omvang van je plagiaat heel beperkt is, kan je mogelijkheid worden geboden, de betreffende delen geheel overnieuw te doen, waarbij je de informatie écht verwerkt. Voorkomende gevallen worden voorgelegd aan de examencommissie, die een bindend besluit neemt. Zie schoolspecifieke regels mbt examens

Bestudeer het document over hoe je moet citeren: Bronnen vermelden, hoe doe je dat? (zie bijlage 4, blz. 15). Neem dit stuk goed door en pas het toe bij het maken van je profielwerkstuk.

11 De publiekspresentatie.

Op vrijdag 20 maart 2015 is er een presentatie van alle profielwerkstukken voor ouders, docenten en leerlingen. Informatie ontvang je te zijner tijd via je mentor en begeleider.

De bedoeling van de PWS-presentatie op de presentatie-avond is meer dan alleen het geven van een puur inhoudelijke presentatie op basis van het PWS-product.

Elementen die in je presentatie horen te zitten zijn onder andere:

- iets vertellen over je onderwerpskeuze
- In kort bestek inzicht geven in het inhoudelijke deel van je PWS
- (een deel van) je product laten zien en toelichten (op inhoud, vorm)
- Eventueel een discussie aan gaan met 'de zaal' (tijd bewaken!)
- vertellen over het proces: anekdotes: ups en downs tijdens het hele PWS traject
- eventueel: 'wel doen' en 'niet doen' voor H4-/V5-toeschouwers

Dus niet 'gewoon' de PowerPointpresentatie laten zien, die je eindproduct was.....

TTO leerlingen presenteren in het Engels.

Tip: reserveer vast circa 5 uur in je logboek voor de voorbereiding van je presentatie.

Let op! De beoordeling die je voor je Profielwerkstuk hebt gekregen is pas geldig, nadat je een publiekspresentatie hebt gegeven! (Voor het beoordelingsmodel: zie bijlage 3, pagina 14).

12 Wat & wanneer: planning.

Om de risico's tijdens het hele profielwerkstuk-proces te beperken, is het gehele proces ingedeeld in de in onderstaand schema genoemde fases, die elk op een bepaald ijkmoment afgerond moeten zijn.

Wanneer	Wat	Actie
8 september 2015 10 september 2015 25 september 2015	PWS kick-off PWS kick-off	<ul style="list-style-type: none">• Informatiebijeenkomst docenten• Informatiebijeenkomst leerlingen• Vul voor vr. 25 september je keuze in voor je pws onderwerp en begeleider op Google docs.
September 2015	Begeleiding opzetten en informatie verzamelen over je onderwerp	<ul style="list-style-type: none">• Vervolg afspraken maken met je begeleider.• Informatie verzamelen uit de literatuur.• Maken plan van aanpak (onderzoeks- en tijdsplan): onderwerp, hoofd- en deelvragen geformuleerd..• Maak een logboek en deel dit met je begeleider en partner (Google docs).
Oktober 2015	Plan uitwerken en aan de slag	<ul style="list-style-type: none">• Vervolg afspraken en email contact houden met je begeleider.• Plan van aanpak (onderzoeks- en tijdsplan) uitgewerkt en gedeeld met je begeleider.• Proeven uitvoeren en literatuuronderzoek verdiepen.
12 - 16 oktober 2015	Projectweek V6: ruimte om aan PWS te werken	<ul style="list-style-type: none">• 16 oktober 16.00u inleveren gedeeltelijke kladversie 1• Vul het formulier 'Inventarisatie PWS mentor' (uiterlijk op donderdag 23 oktober) in en houd je mentor op de hoogte van je vorderingen (zie bijlage blz. 20).
26 oktober 2015		

November 2015	Aan de slag & ruwe versie uitwerken	<ul style="list-style-type: none"> • Vervolgafspraken en email contact houden met je begeleider. • Proeven uitvoeren en literatuuronderzoek verdiepen. • Gegevens ordenen en verwerken. • Ruwe versie PWS opstellen.
December 2015	1 ^e versie PWS uitwerken	<ul style="list-style-type: none"> • Vervolg afspraken en email contact houden met je begeleider. • Gegevens ordenen en verwerken. • PWS opstellen: hoofdstukken, lay-out, tabellen, conclusie, literatuurlijst.
4 januari 2016	1e versie PWS inleveren	<ul style="list-style-type: none"> • Volledige kladversie inleveren.
22 januari 2016	Voorlopig cijfer PWS ontvangen	<ul style="list-style-type: none"> • Cijfer ontvangen.
Februari 2016	Verbeteren en verfijnen PWS	<ul style="list-style-type: none"> • Feedback van je begeleider verwerken. • PWS presentatie voorbereiden en oefenen.
7 maart 2016	Definitief PWS inleveren	<ul style="list-style-type: none"> • 16.00u PWS uitgeprint en gebonden inleveren bij je begeleider. Digitale versie inleveren bij je afdelingsleider
24 maart 2016	PWS presentaties	<ul style="list-style-type: none"> • 's Middags oefenen & 's avonds voor ouders en familie.
31 maart 2016	Definitief PWS cijfer	<ul style="list-style-type: none"> • Cijfer ontvangen.

De begeleiding van het ProfielWerkStuk.

1. Start: docent-begeleiders en mentor.

De docent-begeleider start, na grondige lezing van dit boekje, het Profielwerkstuk-proces op met een of meer leerlingen.

De mentor peilt regelmatig bij de mentorklas de voortgang van het PWS-proces, bevraagt leerlingen. In de mentoren-teams wordt op gezette tijden aandacht besteed aan het mentordeel van de PWS-begeleiding. (Wat heb je als mentor met je leerlingen gedaan rond het PWS, waar loop je tegenaan, bij welke leerlingen voorzie je problemen? Heb je het examensecretariaat daarover geïnformeerd?)

Voor 25 september is de keuze voor je PWS onderwerp en begeleider ingevuld op Google docs.

Uiterlijk op donderdag 26 oktober a.s., laat de mentor alle leerlingen het formulier

“Inventarisatie Profielwerkstuk Mentor” invullen (zie bijlage 8, blz. 20). Dit formulier is bedoeld voor de mentor om de *voortgang* in te gaten te houden van het PWS (plan van aanpak af, logboek bijgehouden, is er voldoende contact met de begeleider).

2. Het examensecretariaat.

Op uiterlijk 25 september a.s. hebben alle leerlingen het onderwerp, de begeleider en degenen met wie ze samenwerken in het betreffende document in Google docs gezet. Het examensecretariaat vraagt aan de mentoren en/ of begeleiders alleen informatie over die leerlingen, die geen (zichtbare) stappen hebben ondernomen in het kader van het PWS. Dit gebeurt gericht, op basis van de informatie van de begeleiders (zie hieronder, punt a, b, c). In geval van ernstige problemen, stelt het examensecretariaat de leerling en zijn/haar ouders hiervan op de hoogte. Dit gebeurt schriftelijk, onder vermelding van eventuele gevolgen en/of sancties.

3. Docent-begeleiders.

- Meteen bij het eerste gesprek wissel je met de door jou te coachen leerlingen e-mailadressen uit.
- Als docent-begeleider dien je de leerlingen, die jou gevraagd hebben, enigszins aan te sturen: je doet dat door circa een maal per maand een mailbericht met vraag om antwoord aan de leerlingen te sturen (als de leerling jou niet al zelf heeft benaderd).
- TTO leerlingen moeten hun PWS in het Engels schrijven. De sectie Engels zal de leerlingen ondersteuning bieden waar nodig (e.e.a. in overleg).
- Deel de leerlingen bij aanvang wél duidelijk mee, dat hun procesbeoordeling lager wordt, naarmate de begeleider meer initiatief moet nemen. (kan zelfs onvoldoende worden, met alle gevolgen van dien!).
- Je stelt duidelijke grenzen m.b.t. wat en wanneer e.e.a. in je bezit moet zijn. Je houdt daarbij rekening met de in paragraaf 12 (op blz. 9) vermelde fases en ijkmomenten.
- Bewaar al je mailtjes m.b.t. het PWS, totdat het afgerond is.

Docent-begeleiders hebben een informatieplicht naar het examensecretariaat.

- Tijdens het gehele PWS-proces houden de begeleiders het examensecretariaat op de hoogte van alle wijzigingen m.b.t. de namen van de door hen begeleide leerlingen, evenals betrokken vakken en gekozen onderwerp/(werk)titel. Zij doen dat via mail: m.becker@berlagelyceum.eu.

Begeleiders beoordelen uitsluitend conform de in deze handleiding vermelde beoordelingsmodellen (zie bijlage 1 t/m 3 op blz. 12 t/m 14). Daarbij houden zij voortdurend rekening met het belang van het profielwerkstuk en met het niveau van de opleiding. Uit de beoordelingsmodellen volgt uiteindelijk een cijfer.

Na afronding van een PWS geven de begeleiders titel en beoordeling schriftelijk middels een ondertekend "Beoordelingsformulier Profielwerkstuk" door aan het examensecretariaat en houden zelf een kopie. Dit gebeurt zo spoedig mogelijk na afronding, en altijd uiterlijk op de in paragraaf 12 vermelde deadline.

Een docent die een Profielwerkstuk begeleidt, is ook actief aanwezig op de Profielwerkstuk-presentatie-avond, bv als 'zaalvoorzitter'.

4. Overleg en voorlichting.

Er zal jaarlijks een voorlichtingsbijeenkomst worden georganiseerd voor mentoren en aspirant-begeleiders.

Indien gewenst komen er "uitwisselmomenten" voor PWS-begeleiders. Doelen: ervaringen en problemen uitwisselen, kwaliteitseisen bespreken, nieuwe inzichten met elkaar delen, etc.

5. Let op!

Een docent mag (inhoudelijk) alleen een profielwerkstuk begeleiden, dat (mede) gebaseerd is op de vakken, waarvoor hij/zij bevoegd is. Kiest een leerling jou als eerste begeleider, maar ben je niet bevoegd voor tenminste één van de vakken, waarop hij/zij het profielwerkstuk baseert, dan moet hij/zij een wél bevoegde tweede begeleider zoeken, die het werk uitsluitend inhoudelijk hoeft te beoordelen.

De eerste begeleider begeleidt dan het gehele proces en de opzet van het eindproduct, de tweede begeleider beoordeelt de inhoud.

Bij TTO leerlingen kan een lid van de sectie Engels als tweede (of derde) begeleider optreden, als de eerste (en/of tweede) begeleider ondersteuning nodig heeft om het Engels van een PWS te beoordelen.

Elke docent mag slechts 3 profielwerkstukken begeleiden. Alleen een docent, die daarvoor aantoonbaar nog ruimte heeft, mag tot maximaal 5 profielwerkstukken begeleiden.

Dus:

- Docenten moeten soms "Nee" verkopen.
- Start je als leerling (te) laat, dan kan het zijn, dat jouw favoriete begeleider al 'vol' zit, of zelfs, dat er helemaal geen begeleider meer beschikbaar is van het vak waarop jij je Profielwerkstuk wilt baseren!

Tot slot

Wij hopen dat het maken van het profielwerkstuk een waardevolle ervaring voor je wordt waar je ook later nog veel aan zult hebben. Wees verstandig en benut de tijd die je krijgt om er iets moois van te maken zo goed mogelijk.

Kortom: Ga ervoor!!

Veel succes!

Procesbeoordeling profielwerkstuk

Bijlage 1 - docent

Niet elk element komt altijd voor. Streep zonodig door.

Deze lijst moet in de loop van het jaar gaandeweg worden ingevuld. Voor het berekenen van een cijfer moet het (totaal aantal punten x 10) gedeeld worden door (3 x het aantal gebruikte elementen).

Betekenis van de cijfers:

0 = onterecht afwezig

1 = onvoldoende

2 = voldoende

3 = goed

4 = zeldzaam goed; buitengewoon (deze scores tellen als 1 extra)

#	Element	0	1	2	3	4
1	Leerling heeft zelf ideeën over onderwerp of pakt aangereikte ideeën goed op					
2	Onderwerp past zinnig bij gekozen vak(ken) (MOET minstens één profielvak zijn)					
3	Eigen inbreng bij eerste begeleidingsgesprek					
4	Keuze voor partner of solistisch werken is gemotiveerd					
5	Meelezer of samenwerking/taakverdeling is goed geregeld					
6	Onderzoeksvraag is concreet en origineel					
7	Onderzoeksvraag heeft passend vakinhoudelijk niveau/diepgang					
8	Besef van de breedte van de onderzoeksvraag					
9	Relevante en concrete, realistische deelvragen					
10	Zonodig hypothese of verwachtingen geformuleerd					
11	Stappenplan en Realistische tijdplanning					
12	Gemotiveerde keuze voor vorm van eindproduct					
13	Zicht op relevante informatiebronnen (literatuur, externe contacten)					
14	Passende werk-/onderzoeksmethode					
15	Vakspecifieke aspecten van werk-/onderzoeksmethode verwerkt (bijv. veiligheid)					
16	Initiatief bij het zoeken naar externe contacten					
17	Externe contacten verwerkt in het onderzoek					
18	Afsprakenlijst na het startgesprek					
19	Voortbouwen op het startgesprek					
20	Afsprakenlijst na begeleidingsgesprek in Fase 1					
21	Voortbouwen op begeleidingsgesprek in Fase 1					
22	(Mail)contact met begeleider op initiatief van de leerling / Logboek 1 ^e x					
23	(Mail)contact met begeleider op initiatief van de leerling / Logboek 2 ^e x					
24	(Mail)contact met begeleider op initiatief van de leerling / Logboek 3 ^e x					
25	(Mail)contact met begeleider op initiatief van de leerling / Logboek 4 ^e x					
26	(Mail)contact met begeleider op initiatief van de leerling / Logboek 5 ^e x					
27	De leerling geeft de begeleider telkens voldoende inhoudelijke informatie					
28	Commentaar meelezer en/of begeleider is aantoonbaar verwerkt					

29	Eigen meeleesactiviteiten zijn gedocumenteerd (in logboek of anderszins)					
30	Adequate probleemoplossing					
31	Berg verzameld materiaal is systematisch geordend en toegankelijk					
32	Hulpvragen zijn terecht					
33	In Fase 1: Leerling getuigt van zelfreflectie					
34	In Fase 2: Leerling getuigt van zelfreflectie					
35	In Fase 3: Leerling getuigt van zelfreflectie					
36	In Fase 4: Leerling getuigt van zelfreflectie					
37	In Fase 5: Leerling getuigt van zelfreflectie					
38	De nominale studielasturen zijn besteed					
Totaal aantal kruisjes per kolom						
Scores per kolom						
Totaalscore						
Aantal meegewogen elementen						
3 x aantal meegewogen elementen						
Totaalscore x 10 / (3 x aantal meegewogen elementen) = Eindscore						

Productbeoordeling profielwerkstuk

Bijlage 2 - docent

NIET alle elementen uit deze beoordelingslijst hoeven/kunnen in een eindproduct voorkomen – dat is afhankelijk van de vorm waarin het gegoten wordt. Bij de beoordeling moet dat telkens afgewogen worden. Elementen die niet in de beoordeling worden meegewogen moeten worden doorgestreept; dit moet in een vroeg stadium met de leerling worden besproken zodat die weet wat de beoordelingselementen zijn.

Voor het berekenen van een cijfer moet het (totaal aantal punten x 10) gedeeld worden door (3 x het aantal gebruikte rijen).

Betekenis van de cijfers:

0 = onterecht afwezig

1 = onvoldoende

2 = voldoende

3 = goed

4 = zeldzaam goed; buitengewoon (deze scores tellen als 1 extra)

#	element	0	1	2	3	4
1	Introductie onderwerp en aanleiding					
2	Motivering eindproductvorm					
3	Theoretische achtergrond/onderbouwing					
4	Onderzoeksvraag/ontwerpplan					
5	Hypothese					
6	Werkwijze (opzet en uitvoering)					
7	Bronnengebruik/verwijzingen					
8	Resultaten: tabellarische of schematische weergave					
9	Resultaten: grafische weergave (diagrammen/grafieken)					
10	Resultaten: betoog of beschouwing					
11	Resultaten: consequent vasthouden aan inhoudelijke hoofdlijn					
12	Resultaten: tussenstappen in technisch/creatief ontwerpproces					
13	Conclusie als beredeneerd antwoord op de vraag					
14	Conclusie/ naschrift: inhoudelijke conclusies en terugblik op het 'maakproces'					
15	Ontwerpproduct dat voldoet aan specificaties					
16	Discussie over problemen, betrouwbaarheid en verbeteringen					
17	Vervolg vragen/nieuwe hypothesen/nieuwe plannen					
18	Feiten niet als meningen gepresenteerd en v.v.					
19	Overzichtelijke bronvermelding volgens conventies					
20	Goede samenvatting/handout					
21	Consistent gebruik van (vak-)begrippen					
22	Authenticiteit: eigen woorden, vormen en/of beelden					
23	Grafische/visuele vormgeving en beeldgebruik (o.a. illustraties)					
24	Taalgebruik: doelgroep, spelling, grammatica, verstaanbaarheid					
25	Originaliteit/creativiteit					
26	Pakkend en boeiend					
Totaal aantal kruisjes per kolom						
Scores per kolom						
Totaalscore						
Aantal meegewogen elementen						
3 x aantal meegewogen elementen						
Totaalscore x 10 / (3 x aantal meegewogen elementen) = Eindscore						

Beoordeling PWS-presentatie

gegeven door : _____

Beoordelaar: _____ Bijlage 3

	Aspect ↓	Niveau→	Beginner = 1pnt	Gevorderd = 2 pnt
1	De theoretische achtergrond en onderzoeksvraag helder beschreven		<i>matig</i>	<i>(ruim) voldoende</i>
2	De opzet van het onderzoek is duidelijk uitgelegd aan het publiek		<i>matig</i>	<i>(ruim) voldoende</i>
3	De leerlingen hebben resultaten van hun onderzoek duidelijk weergegeven		<i>matig</i>	<i>(ruim) voldoende</i>
4	De leerlingen zijn in staat om inhoudelijk adequaat antwoord op vragen uit het publiek te geven		<i>matig</i>	<i>(ruim) voldoende</i>
5	Het stemgebruik is in orde, sprake van een goede intonatie/ articulatie, leerlingen zijn goed te verstaan		Te snel of te langzaam of te zacht of hakkend. Intonatie/ articulatie matig/ onvoldoende	Af en toe te snel of te langzaam of te zacht. Intonatie/ articulatie (ruim) voldoende
6	Leerlingen spreken enthousiast en geïnspireerd over hun onderzoek en hebben een ontspannen houding		Overmatig relativerend, lacherig, komt over als matig geïnteresseerd	Serius, maar niet meer dan plichtmatig betrokken.
7	Opbouw en planning presentatie zijn goed: goede opening, goed inhoudelijk deel en passend einde. Presentatie binnen gestelde tijd		Leerling groet. Inhoudelijk deel komt matig uit de verf. Matig slot: "Nou dat was het wel zo ongeveer", of zoiets. Planning matig.	Leerling groet, inhoudelijk deel komt redelijk uit de verf. Naar de (passende) afsluiting is redelijk toegewerkt. Planning ruim voldoende
8	Interactie met publiek: goed oogcontact, ll. richten zich op publiek, zijn flexibel op reacties en nodigen uit tot vragen stellen		Geen oogcontact, kijkt op papier, vloer of naar plafond. Helemaal niet; nauwelijks contact met publiek.	Oogcontact met slechts enkele personen. Richt zich een enkele keer op het publiek, bv met een rechtstreekse vraag of opmerking.
9	Creativiteit/ originaliteit presentatie		<i>matig</i>	<i>(ruim) voldoende</i>
TOTAALSCORE (max 27)			Reken uit: (behaalde score x 9) : 27 = + 1,0 = Cijfer	
Wat ik echt heel goed vond:			Mijn tip voor verbetering:	

Plan van aanpak, hoe maak je dat? Bijlage 4 (leerling)

Het is niet alleen belangrijk te weten wat je gaat onderzoeken, maar ook wie wanneer wat gaat doen en hoeveel tijd dat zal gaan kosten. Dit staat in een plan van aanpak. Het plan van aanpak bestaat uit een **onderzoeksplan** en een **tijdsplan**.

In het onderzoeksplan wordt achtereenvolgens de hoofdvraag, de deelvragen, hypothesen/verwachtingen, werkwijzen/methode, informatiebronnen/hulpmiddelen, presentatievormen en de taakverdeling opgenomen. In het tijdsplan staat hoe lang een activiteit duurt en wie deze uitvoert en wanneer. Wanneer je alle activiteiten in de goede volgorde hebt gezet, zet je er per activiteit een aantal benodigde uren bij wat je denkt nodig te hebben om de activiteit uit te voeren. Daarna plan je aan de hand van een tijdbalk de doorlooptijd (tijdstip van de start en het einde) per activiteit.

Omdat je het profielwerkstuk niet alleen maakt, is het van belang te weten 'Wie voert wanneer wat uit?' Uit het plan van aanpak moet duidelijk naar voren komen wat de bijdrage van ieder van jullie afzonderlijk is. Hiervoor moet je de activiteiten gedetailleerd beschrijven in het plan van aanpak en ervoor zorgen dat jullie individuele planningen op elkaar zijn afgestemd.

Houd het tijdsplan zo kort mogelijk: maximaal een halve pagina A4. Het hele plan van aanpak hoeft niet meer dan een pagina A4 te omvatten. Hieronder staat een voorbeeld van een plan van aanpak:

Onderzoeksplan voorbeeld

	Wat	toelichting
	Hoofdvraag	Wat is de invloed van temperatuur op de snelheid van gisting van glucose? (vakken:biologie, scheikunde, natuurkunde)
	Deelvragen	Is er een optimale temperatuur en zo ja, welke is dat? Welke processen vinden bij vergisting plaats en kunnen wij die processen volgen door het meten van de optische activiteit met een polarimeter?
	Hypothesen/ verwachtingen	We verwachten dat er een optimale temperatuur is en dat die in de buurt van 40 graden Celsius ligt. Omdat glucose rechtsdraaiend is, verwachten we uit de draaihoek informatie te kunnen halen over het gistingsproces.
	Werkwijze/ methode	We gaan gist toevoegen aan glucose oplossingen van verschillende concentraties. (0,25-1.5 mol/l met intervallen van, 0,25) en bij die verschillende temperaturen (25-50 graden Celsius met intervallen van 5 graden Celsius vier uren laten staan. Daarna meten we met twee polaroid filters de optische draaiing.
	Informatiebronnen Hulpmiddelen	Uit boeken: Chemie in theorie en praktijk van H. van Keulen. Gep Gepolariseerd licht in de natuur van G.P. Köhnen Natuur & Techniek 1992, Enzymen, gangmakers in de natuur.
	Presentatievorm Taakverdeling	Schriftelijk verslag en een mondelinge presentatie voor de klas. Bas zal vooral de verwerking van de meetresultaten voor zijn rekening nemen omdat hij goed overweg kan met computerprogramma's en Friso zal vooral de theoretische kant voor zijn rekening nemen. Maar we zullen zo veel mogelijk alles samen doen.

Tijdsplan voorbeeld

	Activiteit	Hoe lang?	Wanneer?	Wie?
	Informatie verzamelen uit de literatuur en inlezen in het onderwerp	12	september	Friso
	Onderzoeksopzet uitwerken en proefopstelling maken	20	oktober en deel november	samen
	Proeven uitvoeren en gegevens (data) verzamelen	24	November en 1e week december	Bas
	Gegevens ordenen en verwerken	20	December	samen

	Mondelinge presentatie voorbereiden en geven	4	januari	samen	
--	---	---	---------	-------	--

Eisen *schriftelijk verslag*

Bijlage 5 (leerling)

Verplichte onderdelen:

- **Titelblad**
Hierop moet vermeld worden:
 - De titel van het werkstuk
 - De naam en de klas van de leerling
 - Het vak
 - De naam van de begeleider
- **Inhoudsopgave**
- **Inleiding**
Hier wordt beschreven:
 - Waarom de leerling het onderwerp gekozen heeft
 - De onderzoeksvraag en de deelvragen
 - Hoe de leerling het onderzoek heeft aangepakt
- **Kerdeel van het verslag**
Dit vormt het belangrijkste onderdeel van het werkstuk. De hoofdstukken moeten samen een uitgebreid en genuanceerd antwoord geven op de onderzoeksvraag en de deelvragen.
- **Conclusie**
 - Herhaalt de onderzoeksvraag uit de inleiding en vat de voorgaande hoofdstukken samen

- Geeft antwoord op de onderzoeksvraag en de deelvragen
- **Literatuuropgave**
 - Volgens de regels van de titelbeschrijving: schrijver, titel, plaats, jaartal, druk
 - Ook internetpagina's
- **Bijlage(n)** (eventueel)
 - De bijlagen bevatten zaken (tabellen, grafieken, stukken tekst uit bronnen e.d.) die de tekst van het werkstuk onleesbaar zouden maken als ze worden opgenomen in de hoofdstukken
 - De bijlagen moeten voorzien zijn van een bronvermelding
- **Begrippenlijst** (eventueel)
 - Deze wordt alfabetisch opgesteld en bevat een omschrijving van wat het begrip inhoudt.
- **Tijdschema en logboek**
- **Bronnen – en materialenboek** (eventueel)

Vormgeving:

- **Papierformaat en bladspiegel:**
 - A4-formaat
 - Kantlijnen 2,54 cm
 - Regelaafstand 1 en lettergrootte Times New Roman 12 of Arial 11
- **Nieuwe bladzijde:**
 - Ieder hoofdstuk begint op een nieuwe bladzijde; paragrafen niet
 - Inleiding, conclusie, literatuuropgave, bijlagen en begrippenlijst worden opgevat als hoofdstukken
- **Alinea's**
- **Nummering:**
 - Alle bladzijden van het profielwerkstuk, behalve het titelblad, worden doorlopend genummerd
- **Spelling en formulering:**
 - Dit moet foutloos zijn
- **Omvang:**
 - Eisen voor de omvang zijn moeilijk te geven. Richtlijn: minimaal 12 en maximaal 20 bladzijden tekst, van inleiding tot en met conclusie
- **Lay-out:**
 - Het profielwerkstuk moet op de PC worden gemaakt (dit is overigens niet altijd verplicht, dit hangt ook af van welke presentatievorm je kiest. Overleg met je begeleider indien je hier vragen over hebt).

Bronnen vermelden, hoe doe je dat?

Bijlage 6 (leerling)

Je mag teksten en ideeën van anderen niet samenvatten of wijzigen en het presenteren als je eigen werk. Dat noemen we *plagiat*.

Als je voor een werkstuk literatuur en andere bronnen hebt bestudeerd, kun je daar delen uit overnemen. Door een *bronvermelding* maak je duidelijk welke delen van je werkstuk zijn overgenomen uit het werk van een ander. Hiermee kan je docent nagaan:

- welke bronnen je hebt gebruikt (betrouwbaarheid)
- of je een variatie aan bronnen hebt gebruikt
- of de bron correct is gebruikt, en
- of belangrijke bronnen ontbreken.

Dit overnemen van delen van andermans werk kan op twee manieren: door te *parafraseren* (in je eigen woorden weergeven) of door te *citeren* (een stukje van de tekst letterlijk overnemen). Een citaat plaats je altijd tussen aanhalingstekens.

Achter in je werkstuk neem je een lijst op van alle bronnen die je hebt geraadpleegd: de bronnenlijst. De publicaties in de bronnenlijst staan in alfabetische volgorde van (eerstgenoemde) auteur. Er zijn verschillende soorten bronnen, die je als volgt beschrijft:

Verwijzen naar internetbronnen (tekst, illustraties, grafieken en beeldmateriaal)

Achternaam auteur, filmer, illustrator, voorletter(s) (Publicatiejaar of update). *Titel van het document of de website*. Geraadpleegd op dag maand jaar, adres website.

Voorbeelden:

Meijden, B. van der (1998). *Schiphol als thema voor een geschiedenis-, internet- en/of profielwerkstuk*. Geraadpleegd op 7 juli 2005, <http://www.histopia.nl/schiphol.htm>

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (z.d.). *WAO: informatie voor werknemers over de kabinetsplannen*. Geraadpleegd op 3 augustus 2004, http://home.szw.nl/navigatie/rubriek/dsp_rubriek.cfm?rubriek_id=991&subrubriek_id=995&link_id=30945

De geschiedenis van het internet. Geraadpleegd op 7 juli 2005, <http://www.be-wired.nl/info/geschiedenis.htm>

NRC Media (6 juni 2006) Van You Tube tot contract met Timberlake. Opgehaald van NRC.nl: <http://www.nrc.nl/media/article>

Verwijzen naar boeken/films

Achternaam auteur, voorletter(s) (Jaar van uitgave). *Titel. Eventuele subtitel*. Plaats uitgever: uitgever.

Voorbeelden:

Dijk, P. van en F. Jansen (2003). *Wereldgids. Reisgids door de literatuur*. Amsterdam: Promotheus.

Gorris, M. (1984) *De stilte rond Christine M.* Bioscoopfilm. Gezien op 14 augustus 2007.

Verwijzen naar kranten- en tijdschriftartikelen

Achternaam auteur, voorletter(s) (Publicatiedatum). Titel artikel. Eventuele subtitel. *In: naam van tijdschrift of krant* nummer, paginanummer(s).

Voorbeeld:

Ouwerkerk, D. van en J. van der Grinten (2004). *De kracht van zacht. Wat mannen over vrouwelijke vergaderstijlen kunnen leren*. *In: Interne Communicatie* 4, p. 11-13.

Voorbeeld:

Dongen, Menno van (7 juli 2005). *Bestuur hoofdstad is niet effectief*. *In: Volkskrant*.

Opmerkingen over de bronnenlijst

- Staat er bij een bron geen publicatiedatum vermeld? Noteer dan z.d. (zonder datum, zie internetbronnen voorbeeld 2).
- Is de auteur van een bron niet bekend? Vermeld dan de verantwoordelijke organisatie, zie internetbronnen voorbeeld 2. Is die ook niet bekend? Zet dan de titel vooraan en het publicatiejaar erachter, gevolgd door de rest van de bronvermelding (zie internetbronnen voorbeeld 3). In de bronnenlijst vermeld je deze bron dan bij de eerste letter van de titel.
- Het adres van een website begint altijd met <http://> en is geheel onderstreept.
- Soms is een publicatie geschreven door meerdere auteurs. Vermeld er hooguit drie. Zijn het er meer, dan vermeld je alleen de eerste drie, met de toevoeging et al of e.a. (= en anderen).
- Verwijzingen in de tekst van je werkstuk.
Als je in de tekst van je werkstuk een bron letterlijk citeert of in je eigen woorden weergeeft, kun je ook op die plaats de bron vermelden. Die bron staat al uitgebreid beschreven in je bronnenlijst, daarom kun je hier volstaan met een verwijzing tussen haakjes, direct achter het citaat of de parafraze.

Die verwijzing ziet er als volgt uit: (auteur jaartal: paginanummer)

Voorbeeld: "Er vielen veel slachtoffers onder de mariniers in Vietnam. Drie procent van de mariniers in Vietnam sneuvelde, en zo'n 17 procent raakte gewond." (McNab en Wiest 2003: 87)

Bijlage 7 (docent)

Beoordelingsformulier Profielwerkstuk. - eindbeoordeling -

Deelnemende leerlingen.

voornaam	achternaam	Klas/mentor	Profiel	beoordeling
				eindcijfer
				eindcijfer
				eindcijfer

Betrokken vakken en begeleiders.

Vakken (maximaal 3)	Begeleiders	Handtekening
1	1	1
(2)	2	2

Inventarisatie Profielwerkstuk Mentor

Uiterlijk op donderdag 26 oktober 2015 inleveren bij je mentor
docent)

Bijlage 8 (leerling +

Naam: _____ Klas: _____ Mentor: _____

Profiel: CM / EM / NG / NT (omcirkel)

Inventarisatie Profielwerkstuk

1. Onderwerp, hoofd- en deelvragen klaar en goedgekeurd? J / N , dd. _____

2. Mailadressen uitgewisseld? (met partner(s) én begeleider) J / N
3. Informatie verzamelen ingepland? J / N , dd. _____
4. Informatie verzameld? J / N , dd. _____
5. Afspraak tweede begeleidings-/beoordelingsgesprek gemaakt? J / N , dd. _____
6. Ik werk samen met: _____ of:
Ik werk alleen. ` _____
7. Definitief onderwerp: _____
8. Voorlopige titel: _____
9. Is je plan van aanpak (onderzoeks- en tijdsplan) klaar? J / N
10. Logboek opgezet en bijgehouden J / N
11. Zelfbeoordelingsformulier naar begeleiders gestuurd? J / N , d.d. _____
12. Definitieve begeleider(s): _____
13. Betrokken vak(ken): _____

NB. Tenminste 1 examenvak.

Minimumomvang van dat vak: HAVO: 320 uur; VWO: 440 uur.

Geef commentaar op de volgende aspecten :

1. Contact met de begeleiders.

2. Je eigen oordeel over jouw voortgang.

3. Samenwerking met je partner(s).
-
-

Veelgestelde vragen PWS 2015 (voor de leerling)

1. Hoe moet ik beginnen?

Je begint met jezelf vragen te stellen zoals:

- Wat wil ik na de school gaan doen?
- Welk vak vind ik superleuk?
- Wil ik iets maken/ontwerpen of iets uitzoeken of iets experimenteren?
- Wat heb ik nu altijd al eens willen uitzoeken?
- Met wie ga ik samenwerken?
- Welke vorm krijgt mijn eindproduct?
- Welke docenten wil ik graag als begeleider vragen?

Zie verder paragraaf 6.1 van dit boekje!

2. Mag ik tijdens het mentoruur aan mijn PWS werken?

Overleg dit met je mentor.

3. Wie beoordeelt mijn PWS?

Je begeleider(s)

4. Hoeveel leraren gaan mij beoordelen tijdens mijn presentatie?

Alleen je begeleider(s). Dat zijn er meestal 1 of 2 (soms 3).

5. Wanneer ben ik tevreden en is mijn PWS 'klaar' ?

Als je twijfelt of wat je hebt geschreven voldoende is of dat het af is, bespreek dit met je begeleider(s).

6. Bij welke vakken telt het cijfer van PWS mee?

Je krijgt voor je profielwerkstuk een afgerond cijfer dat meetelt in het combinatiecijfer samen met het eindcijfer van maatschappijleer en levensbeschouwing. Bij het vwo komt daar ANW bij. Het gemiddelde van deze vakken vormt het **combinatiecijfer** op je eindlijst. Dit cijfer telt even zwaar als bijvoorbeeld het eindcijfer voor wiskunde B en kan dus een grote rol spelen in het verwerven van compensatiepunten voor je eindlijst en of je eventueel slaagt of zakt!

7. Hoeveel kantjes (A4'tjes) moet de uiteindelijke versie worden?

Hoeveel kantjes je hebt is niet zo belangrijk. Wat belangrijker is, is dat je PWS voldoet aan alle voorwaarden, zie beoordelingsformulier. Je begeleider kan je hierbij helpen. Hou een maximum aan van 20 pagina's.

8. Hoe vermeld ik de bronnen?

Zie bijlage 6 van het PWS boekje.

9. Is informatie van Internet voldoende of moet ik ook boeken lezen?

Om variatie in je bronnen te hebben is het aan te bevelen niet alleen de informatie uit het internet te halen, maar ook boeken, tijdschriften, interviews, films, etc. te raadplegen. Het antwoord op deze vraag hangt ook af van het onderzoek dat je doet. Bijvoorbeeld bij het vak Biologie zal je naast boeken ook veel recente artikelen op internet kunnen vinden (boeken zijn snel verouderd). Maar bij (kunst) geschiedenis zal je weer veel meer uit boeken kunnen halen (en daarnaast natuurlijk ook artikelen op internet). Dit zijn typisch vragen die je met een 'expert' moet bespreken: je begeleidende docent.

10. Mag ik informatie letterlijk uit een boek en/of Internet overnemen?

Een profielwerkstuk is eigen werk, in eigen woorden. Wanneer je ergens een tekst tegenkomt die het beter zegt dan jij ooit kan doen, mag je een stukje citeren. Maar dan moet duidelijk zijn waar het citaat begint en ophoudt, en je moet de bron vermelden. "Zo dus!"

Bij fraude of plagiaat kan het gebeuren dat:

"Je een ander onderwerp moet nemen, en de reeds bestede tijd is verloren tijd."

11. Hoe maak ik een planning?

Zie punt 6 en 7 van je Pws boekje.

12. Moet ik een PowerPoint maken (presentatie) of mag het iets anders zijn?

Je mag volgens de officiële regels héél verschillende producten afleveren:

- georganiseerd debat of andere mondelinge presentatie
- maquette/beeld
- film/video/foto/diavoorstelling
- posterpresentatie
- toneelstuk/musical/modeshow
- PowerPoint- of Prezi- presentatie
- website
- en een ppt

13. Wat gebeurt er als ik een onvoldoende krijg?

Net als bij andere vakken bestaat de mogelijkheid tot herkansen. Als het cijfer lager dan een 4,0 is, ben je wettelijk verplicht om te herkansen, anders mag je geen examen doen.

14. Wat is een logboek?

Met het logboek laat je zien hoe en hoe lang je bezig bent geweest in elke fase van je werk. Alle tijd, die je aan het profielwerkstuk besteedt, verantwoord je hiermee, dus ook alle tijd die je (misschien deels zonder resultaat!) in je oriëntatie steek. Je logboek deel je op Google docs met je begeleidende docent en met degene met wie je samenwerkt.

15. Is het echt nodig om afspraken te maken met je begeleider?

- *Je begeleider moet het proces kunnen 'zien' om het te kunnen beoordelen: een voor de begeleider onvoldoende zichtbaar proces leidt tot een onvoldoende procesbeoordeling.*
- *Dit kan ertoe leiden, dat je een geheel nieuw Profielwerkstuk moet gaan opzetten!*

Voor alle overige vragen: Vraag het aan je begeleider(s)!

Veel succes!!